

Piotr Bogdalski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

System Informacyjno-Analityczny jako nowoczesne narzędzie wsparcia procesu decyzyjnego w policyjnym zabezpieczeniu sytuacji kryzysowych*

Wprowadzenie

Problematyka zarządzania kryzysowego jest w polskiej literaturze przedmiotem licznych opracowań. W holistyczny sposób zagadnieniem zarządzania kryzysowego zajmowali się w szczególności Mariusz Nepelski, Katarzyna Sienkiewicz-Małyjurek i Franciszek Krynojewski, Romuald Grocki, Jan Pilżys, czy Paweł Tyrała¹. Liczne są również prace zbiorowe poświęcone temu zagadnieniu². Także w odniesieniu do problematyki policyjnego reagowania na sytuacje kryzysowe można wskazać wiele ciekawych opracowań, które skupiają się przede wszystkim na pracy sztabowej Policji oraz kwestii zabezpieczenia imprez masowych i zgromadzeń publicznych. Wśród ich autorów wypada wymienić Jarosława Struniawskiego, Mariusza Stepińskiego,

* Niniejsza publikacja została przygotowana w ramach realizacji projektu pt. „System informacyjno-analityczny wspomagający zarządzanie ryzykiem podczas planowania i realizacji działań Policji”, Nr DOB-BIO7/02/01/2015, o wartości 6 310 000,00 zł, współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach konkursu nr 7/2017 na wykonanie i finansowanie projektów w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa. Autor artykułu jest członkiem zespołu badawczego.

¹ M. Nepelski, *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji: 2016; K. Sienkiewicz-Małyjurek, F. Krynojewski, *Zarządzanie kryzysowe w administracji publicznej*, Warszawa: Difin 2016; R. Grocki, *Zarządzanie kryzysowe. Dobre praktyki*, Warszawa: Difin 2012; J. Pilżys, *Zarządzanie kryzysowe*, Szczecin: PPH Zapol 2007; P. Tyrała, *Zarządzanie kryzysowe*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2002.

² W szczególności: B. Zdrodowski (red.), *Teoria zarządzania kryzysowego. Zarys*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2014; J. Gryz, W. Kitler (red.), *System reagowania kryzysowego*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2007; M. Jabłonowski, L. Smolak (red.), *Zarządzanie kryzysowe w Polsce*, Pułtusk: Akademia Humanistyczna 2007; E. Nowak (red.), *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, Warszawa: Akademia Obrony Narodowej 2007; A. Urban (red.), *Zarządzanie kryzysowe używaniem dla edukacji*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2007.

Grzegorza Gudzbelera, Andrzeja Urbana, Mariusza Dąbrowskiego czy wspomnianego wcześniej Mariusza Nepelskiego³.

Niniejsze opracowanie wpisuje się w powyższy kontekst. Jego przedmiotem jest bowiem proces decyzyjny odnoszący się do policyjnego zabezpieczenia sytuacji kryzysowych, zaś celem – prezentacja oraz ocena przydatności nowo budowanego systemu informacyjnego wspierającego ów proces.

Policyjne zabezpieczenie sytuacji kryzysowych – uwagi ogólne

Dla każdego państwa zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego jest jednym z najistotniejszych i najbardziej złożonych zadań. Od podmiotów, które są ustawowo odpowiedzialne za jego realizację, wymaga się ciągłego doskonalenia procedur, adaptowania w swej działalności nowoczesnych technologii oraz podnoszenia zawodowych kwalifikacji kadry. Tylko formacje ochronne, które stale się uczą i rozwijają są w stanie trafnie rozpoznawać zagrożenia bezpieczeństwa, prognozować ich rozwój, zwalczać ich występowanie oraz neutralizować skutki. W literaturze podkreśla się, że wraz z rozwojem cywilizacyjnym stale rośnie intensywność zagrożeń bezpieczeństwa publicznego oraz prawdopodobieństwo ich występowania. W konsekwencji dynamika tych zmian wymaga zarówno systematycznego monitorowania, jak i analizowania ryzyka⁴.

Warto w powyższym względzie zwrócić szczególną uwagę na proces decyzyjny w sytuacjach, które można określić mianem kryzysowych. Jak słusznie zauważa Michał Stępiński, sytuacje kryzysowe charakteryzują się „ponadprzeciętnym nagromadzeniem trudności w realizacji funkcji kierowniczych poprzez: dynamikę zachodzących procesów, realne zagrożenie życia i zdrowia osób znajdujących się w rejonie działań, różnorodność i wielość jednocze-

³ J. Struniawski, *Sztaby w Policji. Organizacja i funkcjonowanie*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2017; idem: *Dowodzenie w trakcie operacji policyjnych w zakresie imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2014; M. Stępiński, *Teoretyczne i prawno-organizacyjne uwarunkowania decyzji dowódczych w Policji*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2015; G. Gudzbel, A. Urban, M. Dąbrowski, *Praktyczne aspekty wykorzystania symulatora działań Policji w sytuacjach kryzysowych*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2014. Warto tu również wymienić wybrane monografie wieloautorskie: B. Wiśniewski, A. Prędecka, J. Bryk, A. Szela (red.), *Bezpieczeństwo uczestników zgromadzeń religijnych*, Warszawa: Szkoła Główna Służby Pożarniczej 2016; M. Nepelski, J. Struniawski (red.), *Zarządzanie bezpieczeństwem imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, Tom 1. Wymiar administracyjno-prawny, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2015; M. Nepelski, J. Struniawski (red.), *Zarządzanie bezpieczeństwem imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, Tom 2. Wymiar organizacyjno-praktyczny, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2016.

⁴ *Metody oceny ryzyka*, W. Skoma (red.). Warszawa: Szkoła Główna Służby Pożarniczej 2015, s. 11.

śnie realizowanych czynności, udział w działaniach wielu podmiotów stosujących różną taktykę i technikę działania”⁵. Sytuacja kryzysowa postrzegana jest jako swego rodzaju odchylenie od stanu normalnego. Zdaniem B. Zdrodowskiego musi wówczas zostać przekroczony akceptowany przez dany podmiot poziom zagrożeń, prowadząc do ich eskalacji. Jednocześnie standardowe reagowanie na zaistniałą sytuację jest nieskuteczne. W konsekwencji do jej rozwiązania konieczne jest podjęcie szczególnych działań oraz uruchomienie dodatkowych zasobów⁶. Obrazowo rzecz ujmując jest ona stanem „choroby”, który wymaga stosowania innych niż standardowo stosowane, rutynowe metody działania i zarządzania⁷.

Do najbardziej typowych sytuacji kryzysowych, które są przedmiotem działań polskiej Policji zaliczono: imprezy masowe (w szczególności te, które są kwalifikowane jako imprezy podwyższonego ryzyka); zgromadzenia i uroczystości publiczne wysokiego ryzyka (w szczególności z udziałem osób podlegających ustawowej ochronie); blokady dróg; okupacje obiektów; zorganizowane działania pościgowe; akty terroru; zbiorowe naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego (w szczególności natury społecznej, ekonomicznej, politycznej i religijnej) oraz klęski żywiołowe, jeżeli ich skutki mogą doprowadzić do niepokojów społecznych⁸. Oczywiście powyższy katalog nie ma zamkniętego charakteru. Według komendanta głównego Policji sytuacją kryzysową jest bowiem również każda inna sytuacja, która może spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, mienia oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednak w takim wypadku dodatkowo musi występować prawdopodobieństwo utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń albo eskalacji zagrożenia, a do przeciwdziałania lub likwidacji takiej sytuacji niezbędne jest użycie większej liczby policjantów (w tym zorganizowanych w nieuzbrojone lub uzbrojone oddziały lub pododdziały Policji)⁹.

Działania, które są podejmowane przez Policję w związku z wystąpieniem sytuacji kryzysowych mogą być prowadzone w formie akcji albo operacji policyjnej¹⁰. Do najistotniejszych czynności, które są związane z ich przy-

⁵ M. Stepiński, *Teoretyczne...*, op. cit., s. 7.

⁶ B. Zdrodowski, *Sytuacja kryzysowa...*, op. cit., s. 56–57.

⁷ Tak A. Marjański, J. Starczewski, Z. Ciekanowski, *Planowanie i organizacja działań przedsiębiorstwa w sytuacjach kryzysowych*, [w:] *Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe. Bezpieczeństwo społeczności lokalnych*, Z. Wilk-Woś (red.). Łódź-Warszawa: Społeczna Akademia Nauk 2017, s. 294.

⁸ Tak § 3 zarządzenia nr 213 komendanta głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 roku w sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego (Dz.Urz. KGP nr 5/2007, poz. 49; dalej jako zarządzenie nr 213 KGP).

⁹ Ibidem.

¹⁰ Akcja policyjna została zdefiniowana jako zespół przedsięwzięć organizacyjnych, taktycznych i materiałowo-technicznych, które są podejmowane w sytuacjach kryzysowych, w celu zapobieżenia lub likwidacji stanu zagrożenia, a z rodzaju sytuacji kryzysowej i towarzyszących jej

gotowaniem należy analiza ryzyka oraz opracowanie planu zabezpieczenia (planu działania dowódcy akcji albo operacji policyjnej). Ryzyko jest tu rozumiane jako możliwość wystąpienia zdarzenia, które może mieć negatywny wpływ na realizację zadań lub osiągnięcie założonych przez Policję celów, zaś analiza ryzyka – jako proces, w którym identyfikuje się i ocenia ryzyko, z uwagi na prawdopodobieństwo jego wystąpienia i możliwe skutki¹¹. Zdaniem Jarosława Struniawskiego, celem analizy ryzyka jest wyodrębnienie części składowych zidentyfikowanych zagrożeń, ze szczególnym uwzględnieniem „możliwych zdarzeń, przyczyn zagrożenia, miejsca zagrożenia, czasu wystąpienia i konsekwencji wystąpienia, odszukania ich źródeł, oraz oceny ryzyka ich występowania”¹². Jak podkreśla autor, analiza ryzyka jest ciągłym procesem, co oznacza, że powinna ona być prowadzona tak na etapie planowania zabezpieczenia, jak i jego realizacji. Ma to bezpośredni wpływ na efektywność policyjnych działań, pomaga bowiem w określeniu, jaka będzie prawdopodobna sekwencja zdarzeń oraz jakie policyjne działania i jakie policyjne środki i siły będą wystarczające do neutralizacji zagrożenia lub minimalizacji jego skutków¹³.

Analiza ryzyka jest jednym z podstawowych czynników, które mają wpływ na treść planu policyjnego zabezpieczenia. Wpływ na jego ostateczny kształt mają również dane historyczne dotyczące podobnych zabezpieczeń oraz dotychczasowe zawodowe doświadczenie osób, które go przygotowują i zatwierdzają. Plan dowódcy akcji albo operacji policyjnej (plan zabezpieczenia) określa cele i organizację działań policyjnych, rodzaj i sposób wykonywania szczegółowych zadań, użyte do działań środki i siły Policji, podległość służbową oraz zasady współdziałania i koordynacji w trakcie działań¹⁴. Warto przy tym zaznaczyć, iż ze względu na relatywnie duży stopień przewidywalności, mniej skomplikowane jest planowanie zabezpieczenia typowych kategorii sytuacji kryzysowych, takich jak imprezy masowe, zgromadzenia i uroczystości publiczne czy blokady dróg. Zdecydowanie więcej problemów w procesie planowania zabezpieczenia sprawiają akty terroru, klęski żywio-

okoliczności wynika, że nie jest możliwe podjęcie skutecznych działań jedynie przy użyciu sił i środków właściwej komendy powiatowej Policji (por. § 2 pkt 8 zarządzenia 213 KGP). Z kolei operacja policyjna różni się od akcji tym, iż w jej wypadku zdarzenie, które wywołało sytuację kryzysową obejmuje swoim zasięgiem obszar więcej niż jednej komendy wojewódzkiej Policji lub komendy powiatowej Policji albo występuje konieczność prowadzenia działań przedłużających się w czasie, do prowadzenia których niezbędne jest wsparcie siłami i środkami oraz zapleczem logistycznym wykraczającym poza potencjał właściwej komendy wojewódzkiej Policji lub komendy powiatowej Policji (por. § 2 pkt 9 zarządzenia 213 KGP).

¹¹ Tak § 2 pkt 9 i 10 zarządzenia nr 19 komendanta głównego Policji z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie planowania strategicznego oraz systemu kontroli zarządczej (Dz.Urz. KGP z 2016 r., poz. 80; dalej jako: zarządzenie 19 KGP).

¹² J. Struniawski, *Dowodzenie...*, op. cit., s. 179.

¹³ *Ibidem*, s. 180.

¹⁴ Tak § 2 pkt 5 zarządzenia 213 KGP.

łowe czy awarie techniczne¹⁵. Jednak trzeba pamiętać, iż każdy przypadek zabezpieczenia musi być traktowany indywidualnie, zaś stosowanie sprawdzonych wcześniej schematów postępowania powinno się odbywać z dużą ostrożnością. Trafnie zauważa Michał Stępiński, iż „traktowanie sytuacji kryzysowej jako występującej permanentnie, powoduje nieuprawnione uogólnienie zaburzające zrozumienie jej wyjątkowości”¹⁶. Oczywiście nie oznacza to, że dotychczasowe doświadczenia osób odpowiedzialnych za planowanie i realizację policyjnego zabezpieczenia są bez znaczenia. Według United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute (UNICRI), powinny być one traktowane jako swego rodzaju dobre praktyki, które mogą pomóc w uniknięciu błędów popełnionych w przeszłości¹⁷. Podobne podejście do wykorzystywania i wymiany dobrych praktyk w kontekście planowania zabezpieczenia imprez masowych prezentuje The European House of Major Events Security (The House)¹⁸.

Niezwykle istotnym elementem planu policyjnego zabezpieczenia są zróżnicowane warianty czynności, które opracowuje się na podstawie scenariuszy możliwego rozwoju sytuacji objętej zabezpieczeniem. Przyjmuje się, że budowanie takich scenariuszy jest skuteczną metodą identyfikacji ryzyka. Trzeba jednak pamiętać, aby uwzględniały one różny rozwój wypadków, także ten najmniej korzystny z punktu widzenia Policji. To niezwykle istotne zadanie prognostyczne należy powierzać osobom, które legitymują się w tym względzie wiedzą ekspercką¹⁹.

Istota Systemu Informacyjno-Analitycznego oraz jego funkcjonalności

Dynamiczny rozwój społeczny, gospodarczy i technologiczny powoduje intensyfikację istniejących oraz powstawanie nowych zagrożeń bezpieczeń-

¹⁵ Por. J. Struniawski, *Dowodzenie...*, op. cit., s. 193.

¹⁶ M. Stępiński, *Teoretyczne...*, op. cit., s. 101.

¹⁷ United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Security of Major Events Toolkit for Policymakers and Security Planners*. Turin: UNICRI 2005, s. 17.

¹⁸ Por. The European House of Major Events Security, *A User Guide for Police Security Planners and Policy Makers*. Turin: UNICRI 2014, s. 34 i n. The House to konsorcjum publicznych instytucji z 24 europejskich krajów oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych, które w latach 2012–2014 zrealizowało projekt badaczy poświęcony bezpieczeństwu imprez masowych, finansowany w ramach 7 Europejskiego Programu Ramowego.

¹⁹ Tak J. Penc, *Strategiczny system zarządzania*, Warszawa: Agencja Wydawnicza Placet 2001, s. 188 i n. Na potrzebę budowy wielowariantowych policyjnych planów zabezpieczeń zwracają uwagę J. Struniawski, *Dowodzenie...*, op. cit., s. 192 i n.; M. Stępiński, *Teoretyczne...*, op. cit., s. 96; A. Rolka, *Planowanie zabezpieczenia imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, [w:] *Zarządzanie bezpieczeństwem imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, Tom 2., *Wymiar organizacyjno-praktyczny*, M. Nepelski, J. Struniawski (red.). Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2016, s. 157.

stwa i porządku publicznego. Zatem jego konsekwencją musi być poszukiwanie nowych rozwiązań organizacyjnych, technicznych czy szkoleniowych, które wzmocnią skuteczność działania formacji odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa. Jednym z podstawowych sposobów, które służą realizacji tego celu są badania naukowe. W literaturze wskazuje się, że zagrożenia bezpieczeństwa wymuszają prowadzenie badań nad ich źródłami, formami i metodami ich wykrywania, monitorowania i ograniczania oraz usuwaniem ich skutków²⁰. Także Biuro Bezpieczeństwa Narodowego uznaje prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinie bezpieczeństwa za jedno z podstawowych zadań strategicznych, które służy wsparciu bezpieczeństwa narodowego²¹.

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, dostrzegając potrzebę usprawnienia procesu planowania policyjnych zabezpieczeń, doprowadziła do powstania konsorcjum naukowego, w którego skład weszła jako jego lider. Pozostałymi członkami konsorcjum są Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni, Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie, Instytut Technologii Bezpieczeństwa Moratex i Astri Polska Sp. z o.o. W 2015 roku konsorcjum zostało jednym z laureatów 7-go konkursu na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, który został ogłoszony przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. W konsekwencji w grudniu 2015 roku pomiędzy konsorcjum i podmiotem ogłaszającym konkurs została podpisana umowa o wykonanie i finansowanie projektu pn. „System informacyjno-analityczny wspomagający zarządzanie ryzykiem podczas planowania i realizacji działań Policji” (umowa nr DOB-BIO7/02/01/2015). Wartość dofinansowania projektu, który ma zostać wykonany w latach 2015–2018 została ustalona na kwotę 6 mln 310 tys. złotych (ponad 1 mln 488 tys. EURO).

Podstawowym celem projektu jest opracowanie jednorodnej informacyjnej bazy danych (zawierającej zarówno aktualne, jak historyczne dane) wraz z systemem informacyjno-analitycznym, które mają wspomagać planowanie i opracowywanie wariantów policyjnych działań. Ponadto, w ramach projektu ma powstać modułowy symulator działań rzeczywistych, dedykowany wyspecjalizowanym jednostkom bojowym Policji.

Do budowy powyższego systemu informacyjno-analitycznego (dalej jako: SIA) wykorzystane zostaną zbiory danych zebranych i gromadzonych zarówno w bazach danych Policji (np. System Ewidencji Wypadków i Kolizji; Policyjny Rejestr Imprez Masowych; Ewidencja – ewidencja kierowców narusza-

²⁰ Por. R. Kulczycki, *Bezpieczeństwo a nuka i dydaktyka*, [w:] *Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, K. Jałoszyński, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek (red.). Bielsko-Biała: Wyższa Szkoła Administracji 2007, s. 272; B. Wiśniewski, [w:] *Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych*, B. Wiśniewski (red.). Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2011, s. 5.

²¹ Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa: BBN 2013, s. 181–182.

jących przepisy ruchu drogowego; Broń – ewidencja broni utraconej), jak i pozyskane z innych źródeł o limitowanym dostępie (np. Centralna Ewidencja Pojazdów; Centralna Ewidencja Kierowców; Krajowy Rejestr Sądowy) oraz ogólnie dostępnych (np. Marine Traffic; Live Air Traffic Control)²². Głównym elementem, który ma zapewnić skuteczność działania SIA będzie aplikacja z mechanizmem planistyczno-decyzyjnym oraz algorytmami prognozowania. Zadaniem wspomnianych algorytmów jest dostarczanie informacji o prawdopodobieństwie powodzenia policyjnych działań oraz niezbędnych nakładach, które w danej sytuacji kryzysowej należy ponieść, aby zrealizować ich poszczególne, zakładane warianty. W tym względzie – wykorzystując dane historyczne i opracowane na ich podstawie algorytmy – SIA ma wskazywać niezbędne siły i środki, sposób i taktykę działań oraz charakterystykę infrastruktury bezpieczeństwa.

Budowa SIA ma modułowy charakter. W jego skład wchodzi moduł planistyczny (sztabowe planowanie działań prewencyjnych, planowanie działań bojowych jednostek Policji), moduł realizacji i moduł szkoleniowy. Wspomagając proces decyzyjny dowódców policyjnych zabezpieczeń, SIA daje możliwość zobrazowania mapowego:

- danych o zdarzeniach archiwalnych,
- danych o zdarzeniach aktualnych,
- danych o policyjnych siłach i środkach,
- referencyjnych danych przestrzennych (sieć drogowa, punkty adresowe, mapy terenu).

Jednym z zakładanych efektów prowadzonych badań jest możliwość szkoleniowego wykorzystania budowanego systemu. W tym zakresie ma on zostać włączony do procesu szkolenia dowódców policyjnych zabezpieczeń²³ oraz policjantów komórek organizacyjnych Policji, które są właściwe w sprawach sztabowych²⁴.

Pierwszy z wymienionych kursów jest dedykowany oficerom Policji, którzy mają pełnić funkcje dowódcy lub zastępcy dowódcy policyjnej akcji lub operacji policyjnej. Dodatkowo, warunkiem udziału w kursie jest uprzednie

²² Szerzej na temat informacyjnych systemów, które mogą być wsparciem w policyjnych procesach decyzyjnych: T. Siemianowski, J.R. Truchan, K. Kordalewski, *Wybrane systemy informacyjne wspierające działania Policji*, [w:] *Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe. Zarządzanie bezpieczeństwem*, Z. Wilk-Woś, M. Stepiński (red.). Łódź-Warszawa: Społeczna Akademia Nauk 2017, s. 86 i n.

²³ Kurs prowadzony na podstawie decyzji nr 173 komendanta głównego Policji z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla dowódców akcji i operacji policyjnych (niepubl.). Realizację kursu powierzono wyłącznie Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

²⁴ Kurs prowadzony na podstawie decyzji nr 106 komendanta głównego Policji z dnia 10 maja 2017 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów komórek organizacyjnych Policji właściwych w sprawach sztabowych (Dz.Urz. KGP z 2017 r., poz. 34). Realizację kursu powierzono wyłącznie Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

ukończenie kursu dla policjantów komórek organizacyjnych Policji, które są właściwe w sprawach sztabowych. Zgodnie z założeniami kursu, jego absolwent będzie potrafił przygotować, zrealizować oraz podsumować i ocenić akcję lub operację policyjną.

Niezwykle istotnym elementem treści programowych kursu jest udział jego uczestników jako obserwatorów w akcjach lub operacjach policyjnych. Przede wszystkim dotyczy to zabezpieczenia rozgrywek piłkarskich, które mają status meczy podwyższonego ryzyka. Uczestnicy mogą wówczas obserwować pracę dowódcy policyjnego zabezpieczenia i jego sztabu, a także sposobu organizacji i prowadzenia policyjnych działań. Ponadto, zajęcia praktyczne prowadzone również są na Symulatorze działań Policji w sytuacjach kryzysowych²⁵. Jest to zaawansowany system informatyczny przeznaczony do prowadzenia zajęć symulacyjnych. Zajęcia te są realizowanych w formie treningu sztabowego z wykorzystaniem wirtualnego systemu symulacji komputerowej. Symulator umożliwia wypracowanie algorytmów postępowania w zdarzeniach kryzysowych oraz doskonalenie procesu dowodzenia w zdarzeniach kryzysowych. Na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie gier decyzyjnych na poziomie taktyczno-strategicznym, które są wspomagane multimedialnym treningiem decyzyjnym²⁶. Tego typu trening przynosi wiele korzyści. Można tu wymienić: identyfikację błędów i luk w planach działań dowódców policyjnych zabezpieczeń; naukę dowodzenia siłami i środkami Policji oraz podmiotów współdziałających; nauczanie autokontroli czynności oraz natychmiastowej reakcji na popełnione błędy; naukę pracy w zespole. Trzeba podkreślić, że właściwie przygotowana dydaktyczna gra decyzyjna doskonale pozoruje działania w warunkach rzeczywistych i rozwija zdolność poszukiwania rozwiązań oraz podejmowania szybkich decyzji.

Jednym z utylitarnych celów budowy SIA jest jego integracja z Symulatorem działań Policji w sytuacjach kryzysowych. W tym zakresie ma on być narzędziem wykorzystywanym w ramach wspomnianego powyżej multimedialnego treningu decyzyjnego. W szczególności będzie on wspomagał uczestników kursu w precyzowaniu celu działania, selekcji informacji dotyczących zagrożenia, przeprowadzaniu analizy ryzyka, określeniu struktury dowodze-

²⁵ Symulator został wykonany przez konsorcjum naukowe, którym kierowała Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie. Na jego wykonanie konsorcjum uzyskało finansowanie w ramach konkursu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju na projekty rozwojowe w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa. Finansowanie zostało przyznane na lata 2009–2011 w kwocie 7 mln. 500 tys. złotych (ponad 1 mln 760 tys. EURO).

²⁶ Więcej na temat symulatora działań Policji w sytuacjach kryzysowych, w tym dodatkowych możliwości jego wykorzystania: G. Gudzbeler, M. Nepelski, *Zintegrowana platforma symulacyjna podmiotów zarządzania kryzysowego – spójne środowisko wirtualne*, „Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza” 2/2005, vol. 38, ss. 89–96 [DOI: 10.12845/bitp.38.2.2015.7]; G. Gudzbeler, A. Urban, M. Nepelski, *Simulation of Police Actions and Operations*, „Journal of Physical Science and Applications” 4/2012, ss. 103–110.

nia policyjną akcją lub operacją, przypisaniu zadań osobom funkcyjnym, określeniu scenariuszy zagrożeń czy kalkulacji sił i środków niezbędnych do realizacji zadania. Warto zaznaczyć, iż SIA jest poddawany wstępnym testom w trakcie kursów prowadzonych obecnie w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Oceny jego przydatności, jakie anonimowo wystawiają ich uczestnicy, są bardziej niż zadowalające.

SIA może być również z powodzeniem wykorzystywane jako narzędzie wspomagające prowadzenie drugiego z wymienionych kursów. Jest on przeznaczony dla policjantów w służbie stałej, którzy przynajmniej przez rok realizowali zadania sztabowe w komórkach organizacyjnych Policji właściwych w tego rodzaju sprawach. Zatem na omawiany kurs nie kieruje się policjantów z wiedzą ekspercką, ale policjantów z relatywnie krótkim stażem służby sztabowej i podstawową wiedzą w tym zakresie. Zajęcia na kursie mają wzbogacić dotychczasowe doświadczenie uczestników w odniesieniu do zakresu planowania, realizacji i analizy działań sztabowych, ze szczególnym uwzględnieniem policyjnych akcji i operacji. Biorąc powyższe pod uwagę należy przyjąć, iż o ile w wypadku kursu dla dowódców policyjnych zabezpieczeń, SIA będzie jednym z podstawowych narzędzi dydaktycznych pracy, o tyle w trakcie kursu dla zdecydowanie mniej doświadczonych policjantów komórek sztabowych będzie on wykorzystywany jedynie incydentalnie.

Ocena przydatności SIA

W świetle dotychczasowych ustaleń System Informacyjno-Analityczny jawi się jako niezwykle przydatne narzędzie wsparcia procesu decyzyjnego w policyjnym reagowaniu kryzysowym. Można bowiem wskazać wiele korzyści, jakie będą się wiązały z praktycznym wykorzystaniem SIA. Przede wszystkim, zapewni on swoim użytkownikom najlepszą ocenę zabezpieczonej sytuacji, a w konsekwencji – podejmowanie racjonalnych decyzji. W tym wypadku niezwykle istotne znaczenie będzie mieć dostęp do licznych baz danych oraz możliwość wykorzystania modeli, które ułatwiają ocenę ryzyka i prognozowanie rozwoju sytuacji. Użytkownik będzie mógł dokonać jej oceny według wielu zróżnicowanych kryteriów oraz przyjąć najkorzystniejsze ze scenariuszy działań, których realizacja zapewni powodzenie policyjnego zabezpieczenia. Jednocześnie podejmując w tym względzie decyzje będzie on mógł nie tylko uwzględnić występujące ograniczenia przestrzenne, ale również zobrazować rozmieszczenie dostępnych zasobów oraz innych elementów i zdarzeń, które są istotne dla zabezpieczonej sytuacji.

Jednak trzeba podkreślić, że użytkownik planując działania będzie ponosił pełną odpowiedzialność za podejmowane decyzje. Oznacza to, że nie

musi on uwzględniać sugestii SIA, które powinny być traktowane wyłącznie jako element wsparcia decyzyjnego.

Odrębną kwestią jest dydaktyczna możliwość wykorzystania SIA. Wydaje się, że w integracji z Symulatorem działań Policji w sytuacjach kryzysowych SIA będzie wartościowym narzędziem, które zwiększy efektywność szkolenia dowódców policyjnych akcji i operacji, w tym także tych, którzy dowodzą wyspecjalizowanymi jednostkami bojowymi Policji. Oczywiście będzie to wymagało wprowadzenia stosownych zmian programu szkolenia. Jednak będzie to możliwe dopiero po zakończeniu projektu badawczego i pełnej ocenie jego efektów.

Bibliografia

- Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa: BBN 2013.
- Grocki R., *Zarządzanie kryzysowe. Dobre praktyki*, Warszawa: Difin 2012.
- Gryz J., Kitler W. (red.), *System reagowania kryzysowego*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2007.
- Gudzbeler G., Urban A., Dąbrowski M., *Praktyczne aspekty wykorzystania symulatora działań Policji w sytuacjach kryzysowych*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2014.
- Gudzbeler G., Nepelski M., *Zintegrowana platforma symulacyjna podmiotów zarządzania kryzysowego – spójne środowisko wirtualne*, „Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza” 2/2005, vol. 38 [DOI: 10.12845/bitp.38.2.2015.7].
- Gudzbeler G., Urban A., Nepelski M., *Simulation of Police Actions and Operations*, „Journal of Physical Science and Applications” 4/2012.
- Kulczycki R., *Bezpieczeństwo a nauka i dydaktyka*, [w:] K. Jałoszyński, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek (red.), *Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, Bielsko-Biała: Wyższa Szkoła Administracji 2007.
- Nepelski M., Struniawski J. (red.), *Zarządzanie bezpieczeństwem imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, Tom 1, *Wymiar administracyjno-prawny*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2015.
- Nepelski M., *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji: 2016.
- Penc J., *Strategiczny system zarządzania*, Warszawa: Agencja Wydawnicza Placet 2001.
- Pilżys J., *Zarządzanie kryzysowe*, Szczecin: PPH Zapol 2007.
- Rolka A., *Planowanie zabezpieczenia imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, [w:] *Zarządzanie bezpieczeństwem imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, Tom 2, *Wymiar organizacyjno-praktyczny*, M. Nepelski, J. Struniawski (red.). Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2016.
- Siemianowski T., Truchan J.R., Kordalewski K., *Wybrane systemy informacyjne wspierające działania Policji*, [w:] Z. Wilk-Woś, M. Stępiński (red.), *Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe. Zarządzanie bezpieczeństwem*, Łódź-Warszawa: Społeczna Akademia Nauk 2017.
- Sienkiewicz-Małyjurek K., Krynojewski F., *Zarządzanie kryzysowe w administracji publicznej*, Warszawa: Difin 2016.

- Skoma W. (red.), *Metody oceny ryzyka*, Warszawa: Szkoła Główna Służby Pożarniczej 2015.
- Stępiński M., *Teoretyczne i prawno-organizacyjne uwarunkowania decyzji dowódczych w Policji*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2015.
- Struniawski J., *Sztaby w Policji. Organizacja i funkcjonowanie*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2017.
- Struniawski J., *Dowodzenie w trakcie operacji policyjnych w zakresie imprez masowych i zgromadzeń publicznych*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2014.
- The European House of Major Events Security, *A User Guide for Police Security Planners and Policy Makers*. Turin: UNICRI 2014.
- Tyrała P., *Zarządzanie kryzysowe*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2002.
- United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Security of Major Events Toolkit for Policymakers and Security Planners*. Turin: UNICRI 2005.
- Wiśniewski B. (red.), *Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2011.
- Wiśniewski B., Prędecka A., Bryk J., Szela A. (red.), *Bezpieczeństwo uczestników zgromadzeń religijnych*, „Szkoła Główna Służby Pożarniczej” 2016.
- Jabłonowski M., Smolak L. (red.), *Zarządzanie kryzysowe w Polsce*, Pułtusk: Akademia Humanistyczna 2007.
- Nowak E. (red.), *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, Warszawa: Akademia Obrony Narodowej 2007.
- Urban A. (red.), *Zarządzanie kryzysowe wyzwaniem dla edukacji*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2007.
- Zdrodowski B., *Sytuacja kryzysowa*, [w:] B. Zdrodowski (red.), *Teoria zarządzania kryzysowego*, Szczytno: Wyższa Szkoła Policji 2014.
- Zarządzenie nr 213 komendanta głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 roku w sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego (Dz. Urz. KGP nr 5/2007, poz. 49).
- Zarządzenie nr 19 komendanta głównego Policji z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie planowania strategicznego oraz systemu kontroli zarządczej (Dz. Urz. KGP z 2016 r., poz. 80).
- Decyzja nr 173 komendanta głównego Policji z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla dowódców akcji i operacji policyjnych (niepubl.).
- Decyzja nr 106 komendanta głównego Policji z dnia 10 maja 2017 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów komórek organizacyjnych Policji właściwych w sprawach sztabowych (Dz. Urz. KGP z 2017 r., poz. 34).

Streszczenie

Słowa kluczowe: System Informacyjno-Analityczny, policyjne zabezpieczenie, sytuacje kryzysowe, proces dowodzenia.

Artykuł przedstawia System Informacyjno-Analityczny, którego celem jest wspieranie procesu decyzyjnego osób, które odpowiadają za organizację i przebieg policyjnych zabezpieczeń. Jest on nowoczesnym narzędziem infor-

matycznym, którego budowa została sfinansowana przez polskie Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. W omówieniu poruszono problem zasad planowania i realizacji zabezpieczeń sytuacji kryzysowych przez polską Policję. Zaprezentowano również podstawowe funkcjonalności budowanego systemu oraz ich korzystny wpływ na wsparcie procesów decyzyjnych. Odrębną kwestią, na którą zwrócono uwagę, jest proces przygotowania policjantów do pełnienia funkcji dowódcy policyjnego zabezpieczenia. Autor zwraca również uwagę na możliwość integracji nowego Systemu Informatyczno-Analitycznego z symulatorem działań Policji w sytuacjach kryzysowych, który jest wykorzystywany w polskim szkolnictwie policyjnym.

Summary

The Information and Analytical System as a Modern IT Tool to Support the Decision-making Process in Policing Crisis Situations

Keywords: Information and Analytical System, police safeguarding, crisis situations, decision-making process

The article presents Information and Analytical System constructed to support the decision-making process of people who are responsible for policing crisis situations. Constructing this modern IT tool was financed by The National Centre for Research and Development. The author discusses police crisis management planning and safeguarding in Poland. In that context he presents basic features of the new system and its beneficial influence on the decision-making process. Moreover, the in-service training of police crisis management commanders has been discussed. The author highlights that the integration of the new Information and Analytical System together with the Simulator of Police Actions and Operations is possible. The Simulator of Police Actions and Operations has successfully been used in the Polish police professional education.